

SECCION AMENA.

GIBEL-ANDI.

¿Ezagutzen dezute Gibel-andi?... Ara gizon motz: zakar bat, koketik illia zinzillik, eta orotzetik bizarra, atze-aurretan berdintsu dituela, buru-utsian, paparra zabalik, galtza motzak alondeiko atia ainbateko mantalarekiñ, eta oñ-utsik geyenian. Udan ikatz egiten irabazten dituen diruak neguan jan (eta edan), eta bapo bizi dana bere emazte Agera, eta alaba Pranchiska, amalau urtekoarekin. Bادتuzte echian chakur bat eta katua.

Gaisotu zan bein-batian Agera, zeñari Medikuak agindu zion aragi-salda. «Agerarentzat salda—esan zuen Gibel-andik—eta neretzat aragia». Badijoa baserritik kalera aragi eske Gibel-andi guria goizeko bostetan, eta illuntzian ere ez da oraindik agiri. ¿Nun da gizon ori? An dabill trabena batian dantzan bazter guziak apurtu bearrik. Ara nola kantatzen zion Kaziñta, trabenariaren alabak:

Andria oian eta
 Gibel-andi dantzan,
 Paloak ematia
 Merezi du plazan;
 Agera sendatzeko
 Larri izan bazan,
 Ez dago gaizki gizon
 Onen esperantzan. ¡Ušta!

¡A biajon diñala Kaziñta! i bezelako mutillik etzion Prantzian ta proentzian egia gizonari esateko—zìyon Gibel-andik--Uju... ju....

¿Eta aragia non da? An darabill gerrikotik zinzilik.

Bigaramon goizian esnatu zan non zegoen etzekiela, ez eta ere zér garai zan, eta oraindik dudan bere buruaz Gibel-andi ote zan.

Konturatu zan arkitzen zala trabenako atian; esan zuan: «ni nauk Gibel-andi, bada aragia emen ziok, eta Agera gaisoari salda ona gaur gabian norbaitek emango ziok». Uste zuan gizajoak illunabarra zala, eta zan egun-sentiya; da esatia, ostiral illuntzia zalakoan, zan larunbat goiza.

Echeruntz zijoan bezela, zijoan ere eguna argituaz, eta konturatu zan etzala ostiral illuntzia, baizik larunbat goiza. ¡Ai aren larriya! ¿Zér esango det echian? ¿Nola estali egiñ dedan uts-egitea? Galde oek bere buruari egiñaz zijoan Gibel-andi aragia gerrikotik zinzilik zuela, eta onetan eltzen da echeko atera. Chakurrak, pozkerian dabilkiola, eramaten dio aragia, Gibel-andik pensatu ere gabe alako gauzarik. Badijoa emazteagana:

—Zér modu, Agera nere biotzekoa?

—Emen gaude dietan.

—Badakizu, Agera maitia, Abenduan gaude, penitentzia egin bear degu, eta atzo nola zan ostirala ez nuen echera ekarri nai izan aragirik.

—Ondo da, Jualimo:¹ nik egiñ nuen atzo penitentzia, eta uste det zuk ere egingo zenduela, ni bezela egon baziña.

—Išo išo, salda egitera noa... Baña aragirik etzan ageri. ¡Ai ura larritasuna! ¿nere pama nora dijoa? .... Egiñ zuen baratzuri salda koipe puska batekiñ, baña Agerak laster ezagutu zuen etzala aragi salda, eta galdetu zion:

—Jualimo: gaur ere ostirala al-degu? Salda onek ala diruri, bada aragirik ikusi ere ez du.

—Emakumea, artu ezazu pazientzia puska bat. Echera eltzian, zugana etortzeko sartu det aragia kuchan, eta gero salda egiteko billa juan naizanian, katua bakarrik arkitu det kuchan, eta katu orrek jana da aragia; bi libra oso-osoak.

Gibel-andik chakurra guziz artua edo gogokoa zuen, baño katua eziñ begiz ikusi zuen.

Agerak bere alaba Pranchiskari deitu, pisuak eta katua ekarerazi eta katua pisatu zuen, Gibel-andi aldendu zanian. Ogeita-amarontza pisatu zituan. Onetan sartzen da Gibel-andi bere emazte gaisoaren gelan, eta katuak ura ikustian «miau, miau,» egiñaz, iges egiñ zuen.

¿Zér darabilzute?—galdetu zien Gibel-andik bere emazte eta alabari.

—Katua pisatzen gabiltza; eta uste degu alperrikakoa dala katu

(1) Jerónimo.

oni jaten ematia; bada bi libra aragi jan ondoan, ez du pisatu ogei-ta amar ontza baño geiago.

—Katuak eta emakumeak (anima apartatuta) berdintsu zerate, zitalak eta setatsuak, baño beiñgoan amaituko det kontu au, egia argiro esanaz. Abenduan gaude, gaur larunbat eta barau eguna da, aurten buldarik artu eztegu, eta ¿nai dezute aragi-salda artu? Ez ez, nere echian orrelakorik, arrayiak ezpaitu.

—Ez aserratu gizona—esan zuen Agerak:—¿artu diozu, menturaz, buldarik chakurrari?

—Oraindik geiago adituko degu: ¿chakurrari bulda?

—Gizona: nik somatzen det oe-pian chakurra, kirri eta karra aragi ezurrenbat jaten.

Badijoaz oepera begiratzera, eta gure chakurra an dago bi aragi zati eta ezur bat berekiñ dituela. Au ikustian an dijoa Gibel-andi aotik sua dariola esanaz: Emakumiak berenaz ateratziagatik mundua azpikoaz gora jarriko lutekela eta oraindik deabruberi andiagoak adituko dirala: eta dio «kontu au geiago iñork aipatzen ere badu, »bere denporako oroipena izango du, Jualimo Gibel-andi bizi bada

Igaro ziran zazpi aste, eta pozik zegoan Gibel-andi iñork etzekizkielakoan bere kontuak.

Badator Santa Agera-bespera-gaba: Agerak ekarri zuen picher bat ardo apaitarako, baita ere libra bat solomo; Gibel-andi andago upela baño andigoko moskorrarekin su-basterrean, aparia zaitzen ama alabak cherriei jaten ematen dauden bitartian. Onetan badator atera Santa Agera-eskaliak, Gibel-andi badijoa leyora ayei aditzera, eta eskaliak asten dira kantari:

Kantatzen asi gaitian
Gibel-andiren atian,
Mirari andiak egin ditu
Jaun onek egun batian.

Danian ardo ugari,
Egiten asko mirari,
Mentajarik ez dio egingo
Iñork munduan berari.

Jenioz zerbait arrua,
Guziz beltza du larrua,
Zaagia bezala beztua
Daukala pikez barrua,

Bi libra aragi ditu
Bere katua, garbituk
Ala-re ogeita amar ontza
Pisaturik da gelditu,

Kristau ona izan ala
Gordetzen du ostirala,
Chakurrari bulda artu, berak
Gabe gelditzen zirala.

Gibel-andiren katua,
Chakur madarikatua,
Bien artian agertu dute
Gizon onen pekatua.

Katuak *mi-a-u, mi-au*
 Chakurrak berriz *au, au, au,*
 Bere paltak estali eziñez
 Larricho dabill gizon au.

Suturik Gibel-andi gauza oyek aditzian, artzen du picher ardoa, ura zalakoan, eta botatzen die burutik bera kantariei esanaz: Zuek bezalako giza-charrak ori merezi ditek. Chakurrak solomoa jan zuen, eta Gibel-andi oeratu zan, emakumeak, giza-charrak, katuak eta chakurrak berdintsu zirala esanaz.

Bigaramon goizian jaiki zan eta nola besperako moskorrak alde egin zion, gogoratzian zenbat kalte eta zenbat lotsari erakarri ziozkan bere denboran ardoak, egin zion promesa Santa Agerari urte bete osoan ez ardorik edateko. Kunplikuto du? Ez dakit, bada oraindik sei illa-bete dira au gertatu zala; eta denboraz esango dizue

UR-ZALE BATEK.

I.^{ko} SOMAKETA.

Miñ-artzean esan oi
 Dezu lenbiziya;
 Talua nai badezu,
 Bear dezu biya;
 Guztiya dezu gizon
 Onoregarriya.

(Askantza urrengo lumero edo liburuchuan.)

